

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ YGS-LYS DERS NOTLARI

9-10-11-12. SINIFLAR 2. ÜNİTE KONU ÖZETLERİ

Hazırlayan: Ömer Faruk Er

ÖZEL MALATYA FİNAL TEMEL LİSESİ

Bu eğitim materyali, Özel Final Temel Lisesi için Ömer Faruk Er tarafından MEB Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Kitapları tarafından derlenerek oluşturulmuştur. Tüm hakları serbesttir. Dileyen herkes çoğaltıp dağıtımını yapabilir.

9. SINIF

2. ÜNİTE: TEMİZLİK VE İBADET

1. İbadetin Anlamı ve Kapsamı

İbadet, sözlükte boyun eğme, itaat etme, saygı duyma, kulluk etme ve tapma gibi anlamlara gelir. İbadet, kulun inandığı ve bağlandığı yüce varlığa karşı kulluk borcunu yerine getirmesi ve onunla manevi bir bağ kurmaya çalışmasıdır.

İbadet denilince öncelikle namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek ve hacca gitmek gibi farz ibadetler aklı gelir.

İnsanın inancı gereği Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için yaptığı her iyi ve faydalı davranış ibadet sayılır. Örneğin; Kur'an okumak, salavat getirmek, dua etmek, ilim öğrenmek ve öğretmek, helal kazanç sağlamak için çalışmak birer ibadettir.

Ayrıca Allah'ın yasakladığı kötü ve zararlı olan her türlü söz ve davranıştan kaçınmak da ibadettir.

İbadetler bedenle veya malla yapılabilirdiği gibi hem beden hem de mal ile yapılabilir. Örneğin, namaz kılmak ve oruç tutmak bedenle, zekât ve sadaka vermek mal ile yapılır. Hac ibadeti ise hem beden hem de mal ile yapılır.

2. Niçin İbadet Edilir?

- İnsanın Rabb'ine yönelip ibadet etmesi ve onun rızasını kazanmaya çalışması, yaratılış gayesinin bir gereğidir. Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah bu durumu şöyle ifade etmiştir: **"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."**
- İbadet, Allah'ın emrini yerine getirmek ve onun rızasını kazanmak için yapılır.
- Her şeyi yoktan var eden Allah'a kulluk etmek, verdiği sayısız nimetlere şükretmek için ibadet edilmelidir.
- İbadet, insanın Allah'a olan inancını pekiştirir. Ona olan sevgiyi artırır. Ahlakı güzelleştirir. Kötü duyguları yok eder. Günah işlemekten alıkoyar.
- Ayrıca ibadet eden kişi, sorumluluk bilincine sahip olur. Ahirette hesaba çekileceğini bilir ve davranışlarını buna göre düzenler.

- Hayatta insanın çeşitli sıkıntılarla karşılaşarak ümitsizliğe düştüğü zamanlar olur. Böyle durumlarda insan, ibadetle kendisini Allah'a daha yakın hisseder ve onunla sağlam bir iletişim kurar.
- İbadet eden insan, Yüce Allah'ın emrini yerine getirmiş olur. Bu da onun mutlu ve huzurlu olmasını sağlar.

3. İbadet – Temizlik İlişkisi

Temizlik, insanın ruhunu kötü duygulardan; bedenini, giysilerini ve çevresini ise maddi kirlilerden arındırmasıdır. Temizliği iki kısma ayırmak mümkündür. **Birincisi** beden, elbise ve çevre temizliğinden oluşan maddi temizliktir. **İkincisi** ise duygu, düşünce ve kalbi kötülüklerden arındırmak olan manevi temizliktir.

İslam dini ibadetleri, temizlik şartına bağlamıştır. Örneğin, namaz kılmak ve Kâbe'yi tavaf etmek için abdest almak zorunludur.

Dinin emrine uyarak günde beş defa abdest alıp namaz kılan ve haftada en az bir defa boy abdesti alan kimse vücut temizliğini yapmış olur.

Namazın çevre ve mekân temizliğine de katkısı vardır. Çünkü namaz kılınan yerin temiz olması, namaza hazırlığın şartlarından biridir.

İslam'a göre ibadetler, insanların manevi kirlilerden arınmasına katkı sağlar. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de, "... **Namaz**, hayasızlıktan ve kötülükten alıkoyar..." buyurarak bu durumu dile getirmiştir.

Zekât, insanı cimrilikten kurtarıp cömertliğe alıştırmak için serveti arındırır ve temizler. Yoksulların ve yardıma muhtaç olan insanların korunmasını sağlayıp lüks ve savurganlığı önleyerek manevi temizliği gerçekleştirir.

Hac; toplumda birlik, beraberlik ve kardeşlik duygularını güçlendirir.

İbadetleri yerine getirenler, kötülüklerden uzaklaşır, ahlakını güzelleştirir ve herkes için iyilik düşünürler. Kötülük yapmaktan sakınırlar. Böylece manevi yönden temizlenmiş olurlar.

3.1. Beden Temizliği

Temizlik denilince aklımıza önce beden temizliği gelir. Bedenimizi temiz tutmak onu her türlü kirden

arındırmakla mümkün olur. Bedenimiz bize Allah tarafından verilmiş bir emanettir. Bu emaneti temiz tutarak korumuş oluruz. Bunun yanında beden temizliği, insanı rahatlatır, ona güven ve mutluluk verir. Temiz insan çevresinde sevilir ve saygı görür.

3.2. Gusül

Gusül, ağız ve burnu suyla temizlemek ve bütün bedeni, hiç kuru yer bırakmaksızın yıkamaktır. Bu yıkama şekline boy abdesti de denir.

Boy abdestinin farzı üçtür:

1. Ağız temizlemek
2. Burnu temizlemek
3. Bütün bedeni yıkamak

Akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış her Müslümanın bazı özel durumlarda boy abdesti alması Allah'ın bir emridir.

Gerekli durumlarda boy abdesti almayan bir Müslüman namaz kılamaz, Kâbe'yi tavaf edemez.

Gusül şu şekilde alınır:

- Eûzü-besmele (Eûzübillâhimineşşeytânirracîm. Bismillâhirrahmânirrahîm.) çekilir.
- “Niyet ettim Allah rızası için boy abdesti almaya.” denilerek niyet edilir.
- Bedenin herhangi bir yerinde bulunan kirler giderilir. Namaz abdesti gibi abdest alınır.
- Özellikle ağız ve burun iyice temizlenir.
- Daha sonra bütün beden, kuru yer kalmayacak şekilde yıkanır. Yıkanırken suyun israf edilmemesine dikkat edilir.

3.3. Abdest

Abdest, belirli organları usulüne uygun olarak yıkamak ve başı mesh etmek suretiyle yapılan temizlik niteliğinde bir ibadettir. Abdest, namazın hazırlık şartlarından biridir.

Abdestsiz olarak namaz kılınamayacağı gibi Kâbe de tavaf edilemez.

Abdestin farzları dördtür:

1. Yüzü yıkamak
2. Kolları dirseklerle beraber yıkamak
3. Başı ıslak elle mesh etmek
4. Ayakları yıkamak

Abdestin alınışı şöyledir:

- Eûzübillâhimineşşeytânirracîm. Bismillâhirrahmânirrahîm.
- “Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya.” denilir.
- Eller bileklere kadar üç kez yıkanır.
- Ağız ve burun üç kez yıkanır.
- Yüz, üç kez yıkanır.
- Sağdan başlamak üzere kollar dirseklerle beraber üç kez yıkanır. Baş, ıslak elle mesh edilir.
- Kulaklar temizlenir ve boyun mesh edilir.
- Sağdan başlamak üzere ayaklar topuklarla beraber üç kez yıkanır.

Abdesti bozan durumlardan bazıları şunlardır:

- Tuvalet ihtiyacını gidermek
- Yellenmek
- Kusmak
- Uyumak veya bayılmak

3.4. Teyemmüm

Su ile abdest alma imkânı bulunmayan yerde temiz toprak veya toprak cinsinden bir şeyle alınan abdeste teyemmüm denir. Ayrıca su temiz değilse veya suyun kullanımı sağlığı olumsuz etkileyecekse yine teyemmüm alınır.

Teyemmüm, abdest veya boy abdesti yerine geçici olarak alınır. Suyun bulunması veya suyu kullanma imkânının olması durumunda teyemmüm bozulur. Ayrıca abdesti bozan durumlar teyemmümü de bozar.

Teyemmümün alınışı şöyledir:

- Eûzübillâhimineşşeytânirracîm. Bismillâhirrahmânirrahîm.
- “Niyet ettim Allah rızası için teyemmüm almaya.” Denilir.
- Eller temiz toprağa sürülerek silkelendir.
- Yüz mesh edilir.
- Eller temiz toprağa sürülerek silkelendir.
- Sağ kol mesh edilir.
- Sol kol mesh edilir.

10. SINIF

2. ÜNİTE: İSLAM'DA İBADETLER

1. İnanç İbadet İlişkisi

İnanç, Hz. Muhammed'in Allah'tan getirdiği esasların doğru olduğunu kabul edip onlara gönülden inanmaktır.

İbadet ise gönülden isteyerek Allah'a kulluk etmek, saygı göstermek ve onun emirlerini yerine getirmektir.

İnanç, yalnızca kalpte yaşatılabilecek basit bir duygu değildir; ancak ibadetlerle eyleme dönüşür. Düşünceden eyleme çıkmamış olan iman, meyvemiz bir ağaca benzer.

Kişi; ibadetleri, kendinden beklenen güzel ve ahlaki davranışları yapmazsa imandan çıkmaz; ama imanın olgunluğunu kaybederek inancını zayıflatmış olur. İman edip ibadet etmeyen kimsenin Allah'a ve Peygambere olan bağlılığı zamanla azalabilir.

2. Başlıca İbadetler

İbadetler beden, mal, hem beden hem de mal ile yapılanlar olmak üzere üç şekilde sınıflandırılır.

- **Beden ile yapılanlar** – Namaz, Oruç
- **Mal ile yapılanlar** – Zekât, Kurban
- **Hem beden hem de mal ile yapılanlar** – Hac

2.1. Namaz

Müslüman bir kişinin yerine getirmekle yükümlü olduğu ibadetlerin başında namaz gelir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır: **“...Muhakkak ki namaz müminler için vakitleri belirlenmiş bir farzdır.”**

Hz. Peygamber de **“...Namaz dinin direğidir...”** diyerek namazın dindeki önemini açıklamıştır.

İnsan namaz kılarak yaratıcısını hatırlamış ve ona şükretmiş olur. Bunun karşılığında Yüce Allah'ın sevgisini kazanır.

Namazın bireysel ve toplumsal faydaları:

- Namaz insanın duygu dünyasını zenginleştirir.
- Her gün beş vakit namaz kılan insan ilahî huzura kabul edilmenin heyecanını ve mutluluğunu yaşar.
- Namaz kişiye ahlaki açıdan da büyük olgunluk kazandırır. Anne-babaya iyi davranmak, akraba

ve komşuların haklarını gözetmek ve yolda kalmışlara yardım etmek de kişinin kıldığı namazdan elde etmesi gereken ahlaki özelliklerdendir.

- Kılınan namazın insanı kötülüklerden uzaklaştırması için huşuyla kılınması gerekir. **Huşu**, Allah'ın yüceliği karşısında hissedilen derin saygıdır.
- Namaz birlikte yaşama ve dayanışma bilinci geliştirir. Bu nedenle dinimiz bazı namazların cemaatle kılınmasını zorunlu kılmıştır.
- Namaz, insanın maddi ve manevi yönden temizlenmesini sağlar. Namaz kılan kişi en sık kirlenen yerlerini abdestle yıkar. Gerekli durumlarda boy abdestiyle bütün bedenini yıkar. Bu da kişiye sürekli bir temizlik alışkanlığı kazandırır.
- Namaz, insanlara zamanı en verimli şekilde kullanmayı da öğretir. Güneş doğmadan hemen önce sabah namazıyla başlayan hayat, içinde değişik vakitlerde kılınan namazlar ile daha planlı ve programlı bir hâle gelir.

Namaz kılmak için bazı hazırlıkların yapılması gerekir.

“Namazın dışındaki farzlar” diye de adlandırılan bu hazırlıklar şunlardır:

1. Abdest almak ve gerektiği hâllerde gusül yapmak (hadesten taharet)
2. Elbisenin temiz olması (necasetten taharet)
3. Giyinik olmak (setr-i avret)
4. Kibleye yönelmek (istikbal-i kible)
5. Namaz vaktinin gelmiş olması (vakit)
6. Kılınacak namaza niyet etmek (niyet)

Namazın dışındaki farzların yanında, bir de **namazda yerine getirilmesi gerekli farzlar** vardır.

Bu farzlar da şunlardır:

1. Namaza “Allahu ekber.” diyerek başlamak (başlama tekbiri)
2. Namazda gereken yerlerde ayakta durmak (kıyam)
3. Kur'an'dan ayetler okumak (kıraat)
4. Secdeye varmadan önce elleri dizlere koyup yere paralel biçimde eğilmek (rükû)
5. Dizleri, elleri, alnı ve burnu yere koyup kapanmak (secde)

6. Namaz sonunda “Ettehiyyatü” duasını okuyacak kadar oturmak (kade-i ahire)

2.2. Oruç

Oruç, ramazan ayı boyunca ibadet niyetiyle tan yerinin ağarmasından güneşin batışına kadar geçen süre içinde yemek, içmek ve orucu bozan her türlü hareketten uzak durmak suretiyle gerçekleştirilir.

Sağlık durumu elverişli olmayanlar, yolculuğa çıkanlar, hamile ve yeni doğum yapmış bebekli kadınlar oruç tutup tutmama konusunda serbest bırakılmışlardır. Bütün bu kimseler oruç tutabilecek duruma geldiklerinde tutamadıkları gün sayısınca oruç tutarlar. Buna **kaza orucu** denir. Sürekli sağlık sorunu ve yaşlılık gibi nedenlerle oruç tutamayanlar tutamadıkları gün sayısınca **fidye** verirler. **Fidye**, bir yoksulun bir günlük yiyecek ihtiyacını karşılayacak miktardaki paradır.

İmsak: Oruca başlama vakti. Sabah şafak sökmeden önceki vakit olan imsak vakti aynı zamanda sabah namazının vaktinin başlangıcıdır.

İftar: Orucun sona erdiği vakit olan, güneşin battığı ve akşam namazının girdiği vakit.

Müslümanların önem verdiği oruçlardan biri de **muharrem orucudur**. Peygamberimiz, muharrem ayını “Allah’ın ayı” olarak nitelendirerek ramazandan sonraki en faziletli orucun bu ayda tutulduğunu ifade etmiştir.

Oruç tutan kişi kötü söz ve davranışlardan uzak durmalı, çevresindekilerle iyi ilişkiler içinde olmalıdır.

Orucun bireysel ve toplumsal faydaları:

- Oruç, insanın iradesinin güçlenmesini, disiplinli bir yaşam alışkanlığı edinmesini ve sabırlı olmasını sağlar.
- Oruç tutan insanlar açlık ve susuzluğun ne olduğunu anladıkları için yoksulların yaşadığı güçlüklerin farkına varırlar.
- Ramazan ayında kurulan iftar ve sahur sofraları, kılınan teravih namazları ve mukabele gibi dinî uygulamalar, toplumdaki bireyleri birbirine yakınlaştırır. Böylece toplumda yardımlaşma ve dayanışma ortamı oluşur.
- Oruç, yıl boyunca sürekli çalışan sindirim sistemini dinlendirdiğinden insanların sağlıklı olmasına katkı sağlar.

2.3. Zekât

Zekât kelime olarak artma, çoğalma, arınma ve bereket gibi anlamlara gelir. Dinî **terim** olarak ise zekât, zengin Müslümanların **yılda bir kez** malının veya parasının belli bir miktarını Allah rızası için ihtiyaç sahiplerine vermesidir.

Nisap miktarı: 81 g altın veya buna eş değerde mala sahip olmaya denir.

İslam dinine göre zengin sayılan Müslümanların zekât vermesi farzdır.

Bir kimsenin dinen zengin sayılabilmesi ve zekat verebilmesi için;

- 1- Nisap miktarı mala sahip olması gerekir.
- 2- Zekât verilecek malın veya paranın bir yıl süreyle sahibinin elinde bulunması gerekir.
- 3- Ayrıca zekât verecek kişinin ödeyeceği borcu da bulunmamalıdır.

Zekât, Allah’ın bize vermiş olduğu nimetlere karşı bir şükürdür.

Zekâtın bireysel ve toplumsal faydaları:

- Zekât; nefislerin cimrilikten arınmasına, cömertlik, şefkat ve hayırseverlik duygularının gelişmesine yardımcı olur.
- Zekât veren kimse hem Allah’a şükreder hem de topluma karşı insanlık görevini yerine getirir. Yoksulların, kimsesizlerin gözetilmesi sosyal adaletin güçlendirilmesine katkı sağlar.
- Bunun yanında toplumsal huzura, birlik ve beraberliğin sağlanmasına katkıda bulunur.
- Zekât vermek malın azalmasına sebep olmaz, aksine çoğalmasını sağlar.

Zekât verirken dikkat edilecek hususlar:

- Zekât verirken özellikle alan kişinin gururu incitilmemelidir.
- Zekât verilirken malların iyisinden verilmelidir.

Zekât Kimlere Verilir?

Zekât; yoksullara, düşkünlere, borçlulara, Allah yolunda olanlara, yolda kalmış yolculara, özgürlüğünü yitirmiş olanlara, kalbi İslam’a ısındırılmak istenenlere, zekât işlemlerini yürüten görevlilere verilebilir.

Kimlere Zekât Verilmez?

Kişi bakmakla yükümlü olduğu eşine, babasına, dedesine, annesine, ninesine, oğluna, kızına ve torunlarına zekât veremez.

Zekât verirken öncelikle yoksul olan kardeşler, kardeş çocukları, amca, hala, dayı, teyze, yakın ve uzak komşu sırasının takip edilmesi tavsiye edilmiştir.

Zekâta Tabi Olmayanlar:

Kişinin kendisinin ve ailesinin asli ihtiyaçlarından olan oturlan ev, ev eşyası, giyecekler, binek vasıtaları, ticaret için olmayan kitaplar, yiyecek ihtiyaçları, sanatkârın kullandığı aletler ve süs eşyaları zekâta tabi değildir.

2.4. Hac

Dinî terim olarak **hac**, belirli zamanda Kâbe'yi ve etrafındaki kutsal yerleri usulüne uygun olarak ziyaret etmek, buralarda yapılması gereken dinî görevleri yerine getirmektir.

Belirli şartları taşıyan Müslümanların ömründe bir defa hacca gitmesi farzdır.

Müslümanlar Kâbe'yi ihramlı olarak tavaf ederlerken **Telbiye** duasını "**Lebbeyk Allahümme lebbeyk, lebbeyke la şerike leke lebbeyk, innel hamde ven nimete leke vel-mülk la şerike lek.**" şeklinde okurlar.

Haccın farzı üçtür:

1. İhram
2. Kâbe'yi tavaf
3. Arafat'ta vakfe

Hac Nasıl Yapılır?

- Hac ibadeti, Kurban Bayramı arifesi ile bayramın ilk üç gününde yerine getirilir. İlk iş olarak "**mikat**" sınırında ihrama girilir.
- Arife günü öğleden sonra **Arafat'ta vakfe** yapılır. Burada öğle ile ikinci namazları cemaatle öğle vaktinde birlikte kılınır.
- Güneş battıktan sonra **Müzdelife'ye** gelinir. Müzdelife'de akşam ve yatsı namazları cemaatle yatsı vaktinde kılınır.
- Gece Müzdelife'de geçirilir. Şeytan taşlamak için buradan taş toplanır. Bayram sabahı da

"**Müzdelife Vakfesi**" yapılır ve Mina'ya hareket edilir.

- Bayramın birinci günü, Mina'da **şeytan taşlanır** ve ardından **kurban kesilir**. Daha sonra tıraş olunup ihramdan çıkılır ve **farz olan ziyaret tavafı** yapılır.
- Tavaftan sonra **sa'y** yapılır.
- Hac ibadetini yerine getirenler, Mekke'den ayrılmadan önce Kâbe'yi son bir kez daha ziyaret ederler. Buna "**veda tavafı**" denir.

Hac ibadetinin bireysel ve toplumsal birçok faydası vardır. Hac insana zorluklara karşı sabretme alışkanlığı kazandırır. Farklı ırk, dil ve kültürden gelen insanların aynı amaç için bir araya toplanmış olmaları kardeşlik duygularını arttırır.

2. 5. Kurban

Kurban, Allah'a yaklaşmak ve onun hoşnutluğunu kazanmak amacıyla belli bir zamanda, nitelikleri belirli bir hayvanı usulüne uygun olarak kesmektir.

Akıllı, ergenlik çağına gelmiş ve zekât verebilecek seviyede zengin olan Müslümanlar, kurban kesmekle yükümlüdürler.

Kurban Edilebilecek Hayvanlar

- **Koyun, Keçi:** 1 kişi kesebilir.
- **Sığır-Manda-Deve:** 7 kişi kesebilir.

Kurban ibadeti, Müslümanlar arasındaki birlik, beraberlik ve yardımlaşmayı pekiştirir. Kurban Bayramı sayesinde bir araya gelen dost, akraba, komşular arasında sevgi ve saygı artar. Böylece insanlar birbirlerinin ihtiyaç ve sıkıntılarını öğrenme imkânı bulur.

Kurban eti üç parçaya bölünür:

- 1- Bir kısmı kurban kesemeyen fakirlere,
- 2- Bir kısmı da akraba ve dostlara verilir.
- 3- Geri kalanı da aile fertleri için ayrılır.

3. Salih Amel

Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla yapılan her güzel iş ve davranışa **salih amel** denir.

Salih amel hiç kimseden karşılık beklemezsiniz sadece Allah rızası için yapılır. Bu anlamda bütün ibadetler salih amel sayılır. Ayrıca insanlara güler yüz göstermek,

ihtiyacı olan hastaya kan vermek, selam vermek ve ailesini geçindirmek için çalışmak da salih ameldir.

Kur'an doğru bilgi, doğru düşünce ve doğru inanç ile aydınlattığı insanları salih amellerle eğitmektedir.

11. SINIF

ÜNİTE II: İSLAM'DA İBADETLERDE İLKELER VE İBADETLERİN FAYDALARI

1. İbadetler ile İlgili Temel İlkeler

1.1. İsteklilik ve Samimiyet

- Allah'a gönülden ve isteyerek ibadet etmelidir.
- İbadetini samimi duygularla yapan kişi amacına ulaşır.
- Gösteriş amacıyla ve isteksiz bir şekilde yapılan ibadetler Kur'an'da kınanmıştır.
- İbadetlerde sadece istekli olmak yeterli değildir, aynı zamanda samimi olmak da gerekir.
- Samimiyet, içten olmak demektir. Samimi olmak, aynı zamanda ihlaslı olma anlamına da gelir. İhlas ise gönülden benimsemek demektir.

1.2. Gösterişten Uzak Olmak

- İbadetlerde asıl olan, tam bir inanmışlık içinde, bilinçli, gösterişten uzak ve içtenlikle Allah'a yönelmektir.
- İbadetler, sadece Allah'ın rızasını, hoşnutluğunu kazanmak için yapılır ve karşılığı da sadece ondan beklenir.
- İbadetlere gösterişin yani riyanın karışması, onun manevi değerini azaltır.

1.3. Kolaylık ve Güç Yetirebilirlik

- Yüce Allah insanlara güç yetiremeyecekleri sorumluluklar yüklememiştir. Yalnızca güçlerinin yetebileceği ibadetler emretmiştir. Belli bir zamanı, şekli ve şartları olan bu ibadetlerin hepsi, insanın yapabileceği davranışlardır.
- Yüce Allah emretmiş olduğu ibadetler de bazı özel durumlarda insanlara çeşitli kolaylıklar

sağlamıştır. Örneğin hasta olan kişiler ramazan oruçlarını erteleyebilir, iyileştikten sonra tutabilirler. Yine abdest almak için su bulunmayan durumlarda teyemmüm ile namaz kılınabilir.

2. İslam'da İbadetlerin Faydaları

2.1. İbadetlerin Bireysel Faydaları

İbadet;

- 1- Kulun, inandığı yüce varlığa karşı kulluk borcunu yerine getirmesidir.
- 2- Yaratıcı ile iletişimin kurulmasını sağlayan bir köprüdür.
- 3- İnsanlara hizmet etmek amacıyla yapılan her çeşit faaliyettir.
- 4- Allah'ın buyruklarını yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmaktır.
- 5- Allah'a yönelik saygılı davranışlardır.
- 6- Kişinin Allah'ın rızasını kazanmak için yaptığı her çeşit faaliyettir.

Şükür, nimeti yaratan Allah ile o nimetten yararlanan insan arasında içten bir bağlılığa vesiledir. Şükürün en önemli göstergesi ise yerine getirilen ibadetlerdir.

- İnsanın iç dünyası Allah'a ibadetle huzur bulur.
- Sıkıntılı zamanlarda Allah'a sığınmak insan tabiatının bir gereğidir. Hâlbuki insan her zaman Rabb'ine yönelmeli ve onunla olan bağını güçlü tutmalıdır.
- Gerçek huzur, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaktır.
- İnsan dua ve ibadet yoluyla Allah'a sığınır. İnsan, Allah'a yönelerek ondan yardım ister.
- İnsan, çeşitli sebeplerle bilerek ya da bilmeyerek bazı hatalar yapabilir, günah işleyebilir. Ancak daha sonra yaptıklarının yanlışlığını fark edip pişmanlık duyar. Hatasından, günahından dönmek için tövbe ve dua eder.
- Namaz ve dua, insanın Allah ile kurabileceği en iyi iletişim yoludur. Bundan dolayı namaz, diğer ibadetlerin özü ve özeti sayılmıştır.
- İnsan, evreni ve içindekileri yaratan ve yaşatan Allah'a sığınmak suretiyle hiçbir zaman yalnızlık duygusuna ve ümitsizliğe kapılmaz.

- Günlük ibadet olan namaz ile insan, zamanını planlar, gününü iyi değerlendirmeye, diğer dinî buyrukları yerine getirmeye de önem verir.
- Bazı ibadetlerin, kişinin ilgi ve dikkatini başkalarının sorunlarına yöneltmesine, onlarla ilgilenme sorumluluğunu kendisinde hissetmesine sebep olacak şekilde sosyal bir yönü vardır. Örneğin; zekât, sadaka, oruç, hac ve kurban ibadetleri bu şekilde insanın sorumluluk duygusunun gelişmesinde etkilidir.

2.2. İbadetlerin Toplumsal Faydaları

- Cuma, bayram ve teravih namazları insanlar arası ilişkilerin güçlenmesini, birlik ve beraberliğin gelişmesini sağlar.
- Ramazan orucu, zekât, sadaka ve kurban sosyal yönü olan ibadetlerdir.
- İbadetler sayesinde bireyler, bir topluma mensup olmanın, din kardeşliğinin öneminin ve bu kardeşlikten doğan gücün farkına varırlar.
- İbadetlerdeki Allah'a kulluk bilinci insanları; dürüst davranmaya, sözünde durmaya, başkalarının hakkını gözetmeye ve insani ilişkilerde güzel ahlaklı olmaya yöneltir.
- İbadetler, insana ahlaklı bir kişilik yapısı kazandırır. Onu gurur ve kibirden uzaklaştırır, alçak gönüllü ve hoşgörülü yapar. Başkalarına zarar verici davranışlardan alıkoyar.
- Sosyal dayanışmayı, birlik ve beraberlik duygusunu geliştirir.
- Kur'an'da namazın insanı hayâsızlık ve kötülüklerden alıkoyan yönüne dikkat çekilmiştir.
- Oruç ibadeti kötülüklerden korunma hususunda önemli bir yer tutar. Ayrıca oruç tutan kimse nimetlerden mahrum olmanın ve açlığın ne demek olduğunu bizzat tatmış olduğundan açlık ve yoksulluk çeken insanların sıkıntılarını daha iyi hisseder.
- Hac ibadeti Müslümanı günahlarından arındırır, kötü davranışlardan uzaklaştırır. Arafat'ta toplanan müminler, günahlarına karşı bir özeleştirici fırsatı elde ederler. Şeytan taşlama esnasında bütün kötülüklerle karşı mücadele edeceklerine dair söz vermiş olurlar. Hac ibadeti esnasında saflığı, temizliği, günahlardan arınılılığı temsil eden ihram giyen her insan

tarafın dışları gibi Allah'ın huzurunda eşitlenmektedir.

- Hastane, okul, çeşme, cami ve köprü gibi toplumun yararlandığı mekânları yaptırmak dinimizce “**sadaka-i cariye**” olarak nitelendirilmektedir. “**Sadaka-i cariye**”, kişi öldükten sonra da işlevi devam eden hayırları ve yardımları ifade eder.
- İbadetlerin birçoğu cemaat hâlinde yapılır. Bu ise kişiler arasında birlik şuurunun uyanmasına katkı sağlar.
- İbadetlerin toplumsal faydalarından biri de kişide oluşturduğu sorumluluk duygusudur. İnsan, bu sorumluluğun gereği olarak başkalarının ibadet etme hakkına saygı duyar.

12. SINIF

2. ÜNİTE TÖVBE VE BAĞIŞLAMA

1. İnsan Hata Yapabilen Bir Varlıktır

İslam dini, insanın hata yapabilen bir varlık olduğunu kabul eder. Hz. Muhammed, bir hadisinde, “*İnsanoğlu hata yapabilir. Ancak hata yapanların en hayırlısı tövbe edenlerdir.*” buyurmuştur.

2. Tövbe Hatadan Dönme ve İyiyeye Yönelme Erdemidir

Dinî açıdan, yapılan hataları ve işlenen bir günahı telafi etmek mümkündür. Bunun başlıca yolu da pişmanlık duyup tövbe etmektir. O hâlde bir Müslüman hata ettiğinde, bir kusur veya günah işlediğinde hemen bunun farkına varmalı, tövbe istiğfar etmelidir.

İstiğfar; af ve mağfiret dilemek, Allah'tan bağışlanma istemek demektir.

Tövbe etmek; yapılan hatadan pişmanlık duymak, bir daha aynı hatayı, günahı işlememeye azmetmektir. İşlediği günahı uzak duracağını belirtip Allah'tan mağfiret dilemektir.

3. Allah Bağışlayıcıdır, Bağışlamayı Sever

Yüce Allah şefkat ve merhamet sahibidir. Daima kullarının iyiliğini, mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşamasını ister. Bir günah ya da kusur işlediklerinde

kullarına karşı bağışlayıcıdır. Bizleri de bağışlayıcı olmaya, hataları affetmeye yönlendirir.

Allah, hem bağışlar hem de hataları bağışlayan kimseleri sever.

Çevremizdeki insanların hepsi aynı tecrübe, bilgi birikimi ve kültür düzeyine sahip olmayabilir. Bu kişiler bazen istemeden bizi kırabilir, üzülmemize ve incinmemize neden olabilirler. Böylesi durumlarda hiç kimseye kin gütmemelidir. Öfkeyle karşılık vermekten kaçınmalıyız.

Yüce Allah'ın hataları affeden, insanları bağışlayan kullarını seveceğini, onlardan hoşnut olacağını bilmeliyiz.

4. Bağışlama Bireysel ve Toplumsal Hoşgörünün Temelidir

Tövbe ve bağışlama, kişide Yüce Allah'a, insanlara ve diğer tüm varlıklara karşı sevgi ve yakınlık oluşturur. İşlediği bir günah veya kusur nedeniyle tövbe eden insan aynı zamanda Allah'a duyduğu sevgiyi, bağlılığı da ifade eder, ona sığınır. İnsanları bağışlayan kişi ise başkaları tarafından sevilir, saygı görür. Bağışlayıcı olan kişi içindeki olumsuz duygu ve düşüncelerden kurtulur. Affetmenin huzurunu duyar. Böylece affeden ve affedilen kişiler arasında sevgi ve yakınlık oluşur. Toplumda hoşgörü yaygınlaşır.

5. İyilikler Kötülükleri Giderir

Kültürümüzde iyilik yapmanın büyük önemi vardır. **“İyilik eden iyilik bulur.” “İyilik yap denize at, balık bilmezse Halik bilir.”** gibi atasözlerimiz buna örnek gösterilebilir.

Dinî ve ahlaki ilkeleri içselleştiren, âdeta yaşam tarzı hâline getiren milletimiz de tarih boyunca başkalarına iyilik etmeye, yoksulları gözetmeye çok önem vermiştir. İyiliklerin yaygınlaşması, kötülüklerin azalması, herkesin mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşaması için çalışmıştır.

İyilik etmek dinî, ahlaki ve insani bir sorumluluktur. Bu konuda üzerine düşen sorumluluğu yerine getiren kişi; toplumda sevgi, saygı, dayanışma, dostluk ve kardeşlik duygularının yaygınlaşmasına katkıda bulunur. Kötülüklerin azalmasına, zamanla iyice ortadan kalkmasına katkıda bulunur.